

opfattede som Forligets Program, til sit, nemlig dette at fraskrive sig Anvendelse af Provisorier som Kampmiddel. Jeg er fremdeles af den Mening, at Folketinget begik en meget stor og maaske skæbnesvanger Fejl ved ikke fuldt ud at udnytte dette Program. Men jeg tilstaar rigtignok, at da den foregaaende Regering blev styret, havde jeg som paa Følelsen, at netop den ærede Ordfører var ikke uden Deltagelse i dette og det deraf følgende Regeringsskifte. Jeg troede derfor snarest at kunne vente, jeg vil ikke sige, at der skulde komme til at bestaa noget ømt Kærlighedsforhold mellem det ærede Medlem og den nuværende Regering, men at det dog i alt Fald vilde blive ømmere end Forholdet mellem mig og mine Venner paa den ene Side og den nuværende Regering paa den anden. Det synes nu imidlertid at være revet ud, for det ærede Medlem har jo i disse Dage — selv bortset fra den halve Million — omtalt Regeringen paa en Maade, som ikke vidner om noget synderlig godt Forhold mellem dem. Det skal jeg slet ikke komme ind paa, men jeg har for mit Vedkommende stillet mig i det Forhold til den nuværende Regering, at jeg ganske lod dette Forhold bero paa, hvordan Regeringen stillede sig til Skatteprogrammet. Efter Omstændighederne har jeg ikke kunnet skønne rettere, end at Gennemførelsen af Skattereformen har været det, som vort Folk har ønsket og bedst kunnet samle sig om, og dette har jeg og mine Meningsfæller kunnet slutte os til. Derfor have vi ogsaa gjort, hvad vi have kunnet, for at faa denne Reform ført igennem, og det har bestemt vort Forhold til den nuværende Regering. Jeg tror, at den nuværende Regering har gjort, hvad den har formaaet i samme Retning. Den meget ærede Ordfører beskyldte nu Regeringen for, at den i denne Henseende havde skiftet Standpunkt fra sin Forgænger, at det var den, der havde kastet den Forbindelse ind mellem de 4 Skattelove, som han beklagede har fundet Sted. Jeg erkender, at den ærede Ordfører har fraveget denne Opfattelse over for de Oplysninger, som bleve givne. Han erkendte, at det ikke var Tilfældet — i det væsentlige da. Men den ærede Ordfører føjede da ogsaa noget til over for mig. Han udtalte nemlig dette, at ogsaa jeg havde i 1897 stærkt betonet Nødvendigheden af en skarp Adskillelse mellem de direkte og indirekte Skatter. Det er ganske rigtigt, at jeg har gjort det, men jeg vil gøre den ærede Ordfører opmærksom paa, hvad der laa i

denne Udtalelse. Der laa nemlig deri, at det var en afgørende Afvigelse fra den foregaaende Regerings Standpunkt i disse Sager. Det var den Estrupske Regerings Standpunkt, at der var forelagt en Brændevinsskat med den Anvendelse, at den skulde gaa til Kommunerne til Lettelse af Kommunernes Byrder og altsaa i første Linie til Lettelse af Hartkornet. Det var et Standpunkt, som man her fra Folketinget absolut afviste i sin Tid, thi det var ikke den Anvendelse, der skulde gøres af en Brændevinsskat, dersom en saadan overhovedet skulde bruges. Og naar nu den derefter følgende Regering kom med et Forslag, der i den Henseende skiller de 4 Skattelove ad i 2 Parter, hvoraf Indkomstskatten knyttes til Hartkornsløttelsen og Brændevinsskatten til Toldløttelsen, saa er det, at jeg slutter mig dertil og gør det saa stærkt som muligt, idet jeg betoner, at det er rigtigt, at der drages en skarp Adskillelse mellem de direkte og de indirekte Skattelove og deres Anvendelse. Det var det, som jeg mente med denne Udtalelse. Med Hensyn til Sammenkoblingen mellem de 2 Parter har jeg allerede for længst udtrykt mig saaledes, som det ogsaa er vort Standpunkt, at den har ikke nogen logisk Begrundelse, og derfor have vi ikke kunnet stemme for den. Det er jo muligt, at der kan komme til at foreligge en Situation, hvor vi med endnu større Styrke vilde stemme mod Sammenkoblingen, end vi hidtil have gjort; men noget andet er, at vi ud fra vort hele Synspunkt og fra Venstres, fra Demokratiets Synspunkt her i Folketinget have maattet sætte mindst lige saa høj Vægt paa at faa gennemført en Reform af Toldloven som paa en Reform af den direkte Beskatning. Det Standpunkt forekommer mig at være saa indlysende, at jeg ikke forstaar, at det ærede Medlem for Ringkøbing kan tale som han gjorde mod dem, der sagde et og gjorde et andet. Dette Forhold til Skatteprogrammet antager jeg, at vi fra vor Side ville fastholde, saa længe vi kunne. Det er jo muligt, at der i Øjeblikket deri vil ske en Standsning. Jeg ved det ikke. Men sikkert er det, at de Tanker, de Ønsker og de Planer, hvorpaa Skattereformen i det hele er bygget, have slaet saa dybe Rødder rundt omkring i Befolkningen, at de ikke kunne saadan afvises. De ville komme op og komme op igen, og jeg for mit Vedkommende vil lade min fremtidige politiske Stilling, hvis jeg overhovedet skal indtage nogen, ganske være afhængig af det Forhold, som baade